

Remissvar

2010-02 15

Ämnesplanen för Bygg- och anläggning Sakinnehåll, progression och nivå

1. Om arbetet med ämnesplanerna

Byggnadsindustrins Yrkesnämnd, BYN, tycker att det är mycket viktigt att det är möjligt för alla att ge synpunkter på ämnesplanerna under tiden de utvecklas. Det är mycket bra med initiativet att ta fram referenspersoner som uttryckligen visat intresse av att bidra till arbetet med ämnesplanerna.

Vi vill samtidigt varna för risken att det finns lärare på skolorna som värjer sig mot förändringar. Det är därför av största vikt att Skolverket värderar de synpunkter som kommer in och vågar ge Bygg- och anläggningsprogrammet den utformning som krävs för att framtidens yrkesarbetare ska utbildas i GY-11.

2. Sakinnehåll i Bygg och anläggning

Eftersom innehållet i ämnesplanen för Bygg och anläggning stämmer väl överens med BYNs målbeskrivningar, Gemensamma grunder alla, tycker BYN att innehållet i huvudsak täcker branschens krav. Några förslag till nödvändiga ändringar har vi trots det.

2.1 Ämnets syfte – betona arbetsmiljöaspekterna

BYN anser

att avsnittet om arbetsmiljöaspekterna ska flyttas upp till andra meningen i det andra stycket, dvs. direkt efter meningen som slutar ”...*färdighet i skötsel av verktyg.*”

Det är viktigt att på alla sätt markera att arbetsmiljöaspekterna kommer som nummer två efter de uppenbara yrkeskunskaperna. Även om innehållet inte ska ses i en prioritetsordning så kan det ändå ske sådana tolkningar.

BYN anser

att texten om ergonomi och arbetsmiljöaspekter m.m. ska formuleras så här:

Undervisningen ska utveckla elevernas kunskaper om och förståelse av ergonomi, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen samt ge eleverna kunskaper i att identifiera arbetsmiljörisker och att göra riskanalyser för att kunna arbeta säkert.

BYN anser

att följande text ska skrivas så här:

Undervisningen ska utveckla kunskaper om och färdighet i att tolka byggritningar och beskrivningar samt i mättnings- och avvägningsteknik och i att hantera byggarbetsplatsens miljöaspekter.

Det är viktigt att byggarbetsplatsens miljöaspekter inte faller bort, även om begreppet hållbart byggande inte längre finns med.

2.2 Ämnets syfte – en onödig upprepning?

Ordet välja material finns både i början och slutat av andra stycket.

2.3 Ämnets syfte – även information om inriktningarna

BYN anser

att kunskaperna om inriktningarna kan fås genom både teoretiska studier och informationsinsatser. Meningen blir då:

*Undervisningen i ämnet ska ge eleverna kunskaper om programmets alla inriktningar och närliggande specialyrken genom praktiskt arbete som varvas med teoretiska studier och **informationsinsatser**.*

2.4 Ämnets syfte – datorerna måste lyftas fram

BYN anser

att datorerna är viktiga i byggbranschen idag och kommer att bli än viktigare i framtiden. Av den anledningen är det olyckligt med begreppet tidsenliga hjälpmedel. Även penna och vattenpass är fortfarande tidsenliga.

Risken är att det inte ses som tvingande att använda datorer i utbildningen av framtidens yrkesarbetare. Skolan och lärarna bör ligga steget före branschen, och måste därför ha god tillgång till datorer.

2.5 Ämnets syfte – uppräkningspunkterna av vad undervisningen ska ge

BYN anser

att punkt nr 2 i uppräkningspunkterna kan kompletteras med information och få lydelsen:

*Praktiska arbetsuppgifter och **information** för att få kunskap om programmets inriktningar.*

Det är viktigt att fler än ett sätt att få kunskaper används. Information av etablerade yrkesarbetare kan vara en viktig del.

BYN anser

att formuleringen om arbetsmiljö ska vara så här:

Grundläggande kunskaper om arbetsmiljö, hälsa, ergonomi och säkerhet. (Ändrad ordning)

och

att ovanstående punkt ska vara nummer 3 i uppräkningspunkterna av vad ämnet ska ge eleverna.

Dessa aspekter är viktiga inom branschen och avgörande för att de vi utbildar får ett bra yrkesliv och kan arbeta länge i sitt yrke.

3. Byggrund 1 och 2

BYN anser

att kursnamnen kan uppfattas konstigt i skrift. De bör vara tydligare, och vi förordar exempelvis **Bygg- och anläggning grundkurs 1 och 2**

BYN anser

att begreppet ~~centralt innehåll~~ ska ändras till enbart **innehåll**.

Begreppet centralt antyder att det finns ett annat, inte uttalat innehåll, och det är fritt för skolan att komplettera med andra saker utanför ämnesplanen. Det kan väl inte vara meningen. Ämnet och kurserna är omfångsrika ändå.

4. Byggrund 1

BYN anser

att första innehållspunkten ska ändras till:

Byggandets process från planering till färdigställande och drift.

Alla byggare behöver begripa och arbeta för att det som är byggt står kvar och ska fungera i många år. Ordet drift tar mer fasta på funktion med hänsyn till beställarens önskemål.

BYN anser

att andra innehållspunkten ska ha tillägget **och information**:

Praktiska arbetsuppgifter och information för att få kunskap om programmets inriktningar.

Det finns risk för att formuleringen bjuder in till attoreflekterat fortsätta med den traditionella s.k. rundgången. Eleverna kan få kunskap på olika sätt, t.ex. genom att eleverna får göra studiebesök och får möta företrädare för de olika yrkena för att få de kunskaper som krävs för att göra välgrundade val.

BYN anser vidare

att de praktiska uppgifterna utformas så att de har flera syften. De kan t.ex. båda ge insikt i ett visst yrke och grundkunskaper som krävs i alla programmets yrkesutgångar.

att hänsyn tas till eleverna på inriktningen Anläggningsmaskiner så att kursen Byggrund 1 även är en reell grund för deras yrkesutbildning.

I överensstämmelse med tidigare synpunkter

anser BYN

att arbetsmiljöfrågorna ska lyftas upp och bli punkt 3 i uppräkningsavsnittet av innehåll.

5. Byggrund 2

BYN anser

att punkten om Arbetsmiljöverkets krav och branschorganisationernas krav flyttas upp och blir punkt 2 i uppräkningsdelen av innehåll.

Det är rimligt att statliga krav som omfattar alla byggnadsarbetare även integreras i den statliga yrkesutbildningen. Det nationella branschrådet definierar vilka behörighetskurser som ska ges inom programmet. **Alternativt:** Följande kurser ska ingå i utbildningen: Heta arbeten, Ställningsbyggnad enl AFS (upp till 9 m höjd). Denna text bör kunna ändras efter rekommendationer från det nationella branschrådet.

Det är viktigt att Skolverket ser Arbetsmiljöverkets krav som något som inte enbart berör branschen. Den skolförlagda delen av yrkesutbildningen omfattas av Arbetsmiljöverkets krav. Detta missuppfattas tyvärr på många håll i landets skolor.

BYN anser

att punkten "*Personlig skyddsutrustning samt faktorer som påverkar individens hälsa*" ska formuleras på detta sätt. Ordföljden är ändrad.

6. Kunskapskraven

6.1 Kunskapskrav Byggrund 1 – en formulering

I näst sista meningen står: "*Bedömningen omfattar elevens förmåga att använda ritningar och beskrivningar och förmåga att använda mät- och avvägningsinstrument.*"

BYN anser

att det ska stå *mätning*- och avvägningsinstrument.

6.2 Betyget E,C och A, första meningen

Med hänvisning till vad vi tidigare sagt anser vi att första meningen ska formuleras så här:

*Eleven har grundläggande förståelse av byggprocessens helhet, från planläggning till dess att projektet är **färdigställt och tas i drift**.*

6.3 Kunskapskraven i en punktlista, Bygg- och anläggning grundkurs 2

BYN föreslår följande:

Kunskapskrav

Bedömningen omfattar:

- Komplexiteten i elevens kunskaper om byggprojektets helhet och betydelsen av planering och samarbete.
- Elevens kunskap om arbetsmiljö, hälsa och säkerhet.
- Elevens kunskaper om ekonomiska villkor och förutsättningar för företag och kund.
- Elevens kunskaper om behörighetskrav, arbetsmiljölagar, bestämmelser och utföranderegler.
- Elevens kunskap om yrkesområden inom branschen och dess betydelse för byggprocessen.
- Elevens insikt i ett hållbart byggande.

Förslaget kan även användas till kunskapskraven i Bygg- och anläggning grundkurs 1.

7. Progression

BYNs synpunkter avseende progressionen bygger på att vi studerat ämnesplanerna för Bygg och anläggning och Måleri. Den senare ämnesplanen skulle ses som förebild för övriga ämnesplaner enligt uppgift vid branschträffen på Skolverket den 2 februari 2010.

7.1 Progression kunskapskrav

I ämnet Måleri uttrycks ingen progression under rubriken Kunskapskrav. I samtliga Målerikurser, 1-5, uttrycks kunskapskraven exakt lika. Det står t.ex.

” Resultatet av elevens arbete ska bedömas utifrån den kvalitet som är rimlig med tanke på kursens nivå och innehåll.”

Med andra ord framgår inte progressionen här utan överläts till kursnivå och innehåll, vilket är otydligt och kan leda till skillnader mellan lärare och skolor.

I ämnet Bygg och anläggning finns det däremot en tydlig progression som visas under rubriken Kunskapskrav. I kursen Byggrund 1 står inledningsvis:

”Bedömningen utgår från elevens detaljrikedom i kunskaper om bygg- och anläggningsprocessens helhet och elevens förståelse av samverkan mellan olika yrkesgrupper på arbetsplatsen.”

I Byggrund 2 står:

”Bedömningen omfattar komplexiteten i elevens kunskaper om byggprojektets helhet och betydelsen av planering och samarbete”

BYN anser

att progressionen i kursinnehåll framgår bättre i ämnesplanen för Bygg och anläggning än den gör i ämnesplanen Måleri. Bygg och anläggning bör därför bilda mönster för programmets övriga ämnesplaner.

att kursinnehållet får fler dimensioner och fördjupas om det finns tydlig progression både i Centralt innehåll och i de övergripande kunskapskraven.

7.2 Progression i kunskapskrav, betygen E, C och A

BYN har jämfört progressionen i Måleri och Bygg- och anläggning genom att göra en matris där skillnaderna för de olika kursnivåerna och betygsstegen framgår tydligt. Det visar sig att kunskapskraven mellan betygsstegen i de olika kurserna har fler dimensioner än kunskapskraven i respektive kurs.

Sättet att uttrycka progressionen i de olika betygsstegen uppfattar BYN slentrianaktigt, och det bjuder inte in till att beskriva kunskapskravens komplexitet och olika dimensioner. För betyget E i Måleriprocessen krävs t.ex.:

” kunskaper i och om måleriyrkets krav, villkor och karaktär”.

För betyget C läggs till goda jämfört med E, och för A mycket jämfört med C. Och så är det i flertalet kunskapskrav. Variationen är bättre i Byggrund 1 och 2. Där står t.ex. i Byggrund 1 för betyget E:

”Eleven har kunskaper om yrkesetik i olika arbetsrelaterade situationer.”

För betyget C står:

”Eleven kan handla på ett yrkesetiskt sätt i olika arbetsrelaterade situationer.”

I Måleriprocessen uttrycks progressionen så här för ett av kunskapsområden:

Betyget E	Betyget C	Betyget A
Eleven kan beskriva vad ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart byggande innebär för byggprocessen och samhället.	Eleven kan förklara vad ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart byggande innebär för byggprocessen och samhället	Eleven kan förklara och dra slutsatser vad ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart byggande innebär för byggprocessen och samhället.

Ovanstående sätt att fördjupa kunskapskraven behöver arbetas in i större omfattning i de övriga betygskraven.

BYN anser

att progressionen i kunskapskraven för de olika betygsstegen ska uttryckas tydligare och inte så som det blir om skillnaden endast består i ”god” och ”mycket god”, förenklat uttryckt.

att betydligt fler ord behöver användas för att uttrycka progressionen i olika kunskapsområden för att inte förenkla och förtyliga.

7.3 Progression i kunskapskrav mellan kurser i ämnet

I Bygg och anläggning står det t. ex så här för betyget E inledningsvis i Byggrund 1:

”Eleven har grundläggande förståelse av byggprocessens helhet, från planläggning till dess att projektet är klart och överlämnas till beställaren. ”

och i Byggrund 2 står:

”Eleven kan beskriva byggprocessens helhet, från planläggning till dess att projektet är klart och överlämnas till beställaren.”

Detta visar att progressionen mellan de olika kurserna uttrycks tydligt och med begrepp som tydliggör kraven för både elever, lärare och föräldrar.

BYN anser

att progressionen i kunskapskraven för betyget E i de olika kursernas uttrycks tydligt, vilket ska gälla för samtliga kurser och kursmoment.

8. Nivå och ”kalibrering”

Nivån på ämnes- och kursinnehåll samt kunskapskrav anser BYN stämmer väl överens med branschens krav och önskemål. Samtidigt är det en väldokumenterad erfarenhet att nya ämnesplaner och ett nytt betygssystem kräver en genomtänkt strategi från Skolverkets sida för att det ska tas emot och förvaltas på rätt sätt av elever och lärare. Byggnadsindustrins yrkesnämnd är beredd att bidra med det vi kan den processen och i den omfattning våra resurser medger.

BYN anser

att Skolverket ska utforma en strategi för ”kalibrering” av det nya betygssystemet och för hur intentionerna i de nya ämnesplanerna ska få omedelbart genomslag i yrkesutbildningarna i GY-11.

9. Om Byggnadsindustrins yrkesnämnd

Byggnadsindustrins Yrkesnämnd, BYN, är en partssammansatt organisation med uppgift att hantera innehållet i de utbildningsavtal som slutits mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna inom byggindustrin. En av de viktigaste uppgifterna är att verka för en kontinuerlig utveckling av gymnasieskolan så att den främjar livslångt lärande och ger en bra grund för elevens utveckling till yrkesarbetare.

BYNs parter är: Sveriges Byggindustrier, BI
Maskinentreprenörerna, ME
Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Byggnads
SEKO, Facket för Service och Kommunikation

Byggnadsindustrin Yrkesnämnd

Nils-Gunnar Bergander
Enligt uppdrag